

KUPAX00TA4A3

KRAJSKÝ ÚŘAD
Pardubického kraje
odbor životního prostředí a zemědělství

Váš dopis ze dne:
Vaše značka:
Spisová značka: SpKrÚ 70660/2019/OŽPZ
Č. j.: 7612/2020/OŽPZ/Si
Vyřizuje: Ing. T. Sigl
Telefon: 466 026 474
E-mail: tomas.sigl@pardubickykraj.cz
Vyhotoveno: v Pardubicích dne 24. 1. 2020

dle rozdělovníku

R O Z H O D N U T Í

Krajský úřad Pardubického kraje jako věcně a místně příslušný orgán ochrany přírody (dále též „krajský úřad“) dle § 77a odst. 5 písm. h) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále též „zákon o ochraně přírody“), a dle § 29 odst. 1 a § 67 odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, v platném znění, rozhodl tak, že výjimku dle § 56 odst. 1 a odst. 2 písm. c) zákona o ochraně přírody ze základních podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů, konkrétně ze zákazů rušit jedince druhů číhalka pospolitá (*Aherix ibis*), mihule potoční (*Lampetra planeri*), vranka obecná (*Cottus gobio*), střevle potoční (*Phoxinus phoxinus*), a dále ze zákazů poškozovat a ničit stanoviště (biotopy) těchto druhů, a to z důvodu zamýšlené realizace záměru „Výstavba MVE Bezpráví a rybího přechodu na řece Tichá Orlice, jez ř. km 40,443“, společnosti mlynbezpravi.cz s.r.o., IČO 03899772, se sídlem Dobrá Voda 37, Orlické Podhůří,

NEPOVOLUJE.

Druhy mihule potoční a vranka obecná jsou předmětem ochrany dle práva Evropského společenství, konkrétně dle Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Účastníkem řízení dle § 27 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění (dále též „správní řád“), je: společnost mlynbezpravi.cz s.r.o., IČO 03899772, se sídlem Dobrá Voda 37, Orlické Podhůří.

ODŮVODNĚNÍ:

Dne 27. 9. 2019 obdržel krajský úřad žádost společnosti mlynbezpravi.cz s.r.o. o povolení výjimky ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných druhů číhalka pospolitá (*Aherix ibis*), mihule potoční (*Lampetra planeri*) a vranka obecná (*Cottus gobio*).

Záměrem investora je obnovit malou vodní elektrárnu (dále též „MVE“) v lokalitě Bezpráví. Navržena je průtočná derivační MVE situovaná na levý břeh řeky (původní byla na pravém). MVE má mít automatické řízení provozu pro dodržení stálé hladiny v nadjezí. Navržená délka vzdutí je 305 m. Z levého břehu náhonu má odbočovat nový rybí přechod. Strojovna MVE má být umístěna na pozemku KN p. č. 416/1 v k. ú. Sudislav nad Orlicí. Ve strojovně má být instalováno jedno kompletní soustrojí s přímoproudou turbínou. Obdobný záměr byl krajskému úřadu předložen již koncem roku 2018. Krajský úřad nepovolil pro tento záměr výjimku ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných druhů, a to zejména z důvodu nefunkčnosti navrženého rybího přechodu. Rybí přechod byl v rámci nové projektové dokumentace kompletně přepracován.

Krajský úřad po obdržení žádosti opatřením č. j. 74627/2019/OŽPZ/Si ze dne 8. 10. 2019 vyzval žadatele k doplnění projektové dokumentace záměru, která byla s žádostí předložena neúplná. Toto doplnění projektové dokumentace obdržel krajský úřad obratem. Dále krajský úřad usnesením č. j. 74624/2019/OŽPZ/Si ze dne 8. 10. 2019 správní řízení pře-

rušil do doby vypracování odborného podkladu (ichtyologického průzkumu dané lokality a posouzení dopadu záměru na zvláště chráněné druhy a významný krajinný prvek). Dne 4. 12. 2019 krajský úřad obdržel jím vyžádaný odborný materiál (zpracoval RNDr. Lukáš Merta, Ph.D.). Tímto odpadl důvod, pro který bylo správní řízení přerušeno. Z předloženého ichtyologického průzkumu, který byl součástí hodnocení, mimo jiné vyplynulo, že území případně dotčené předmětným záměrem je prokazatelným stanovištěm (biotopem) dalšího zvláště chráněného druhu, pro který nebylo požádáno o povolení výjimky, a to druhu střevle potoční (*Phoxinus phoxinus*). Na základě této informace žadatel podáním ze dne 10. 12. 2019 rozšířil žádost o povolení výjimky i o tento zvláště chráněný druh. Krajský úřad následně opatřením č. j. 90091/2019/OŽPZ/Si ze dne 12. 12. 2019 oznámil zahájení řízení jemu známým účastníkům řízení a zároveň tímto opatřením informoval spolky o možnosti oznámit účast v daném řízení. Dopisem ze dne 16. 12. 2019 oznámil účast v řízení spolek Asociace vodní turistiky a sportu z. s. Uvedený spolek tak získal postavení účastníka správního řízení. Dopisem (ve spisu veden pod č. j. 767/2020/OŽPZ/Si) tento spolek uplatnil v řízení svoje stanovisko. Dne 16. 12. 2019 krajský úřad dále obdržel Znalecký posudek „Obnova MVE v lokalitě Bezprávi“ zpracovaný RNDr. Jiřím Zahrádkou, CSc., který byl zejména reakcí na ichtyologický průzkum dané lokality a posouzení dopadu záměru na zvláště chráněné druhy a významný krajinný prvek, které byly zpracovány RNDr. Lukášem Mertou, Ph.D.

Podkladem rozhodnutí byly: žádost, dokumentace k rybímu přechodu (zpracovala společnost Envicons s. r. o.) a projektová dokumentace k MVE a vzdouvacímu objektu (zpracovala společnost Stream s. r. o., Husitská 344/3, 130 00 Praha 3). Dále byly podkladem rozhodnutí ichtyologický průzkum lokality a posouzení záměru (zpracoval RNDr. Lukáš Merta, Ph.D., dále též „Ichtologický průzkum“) a materiály týkající se předcházející varianty záměru (s jiným řešením rybího přechodu), které však mohou mít svůj význam pro nově předloženou verzi záměru. Konkrétně se jedná o biologické posouzení záměru (zpracoval Ing. Boleslav Jelínek, Ph.D.), o aktualizaci biologického hodnocení, o ichtyologický průzkum zájmového úseku (zpracoval RNDr. Jiří Křesina, Beleco z. s.), o odborné stanovisko Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (dále též „AOPK“) k záměru na výstavbu MVE a rybího přechodu na Tiché Orlici v lokalitě Bezprávi v Orlickém Podhůří č. j. 00017/VC/19 ze dne 29. 4. 2019 a o vyjádření sekce ochrany přírody (Komise pro rybí přechody) č. j. 05508/SOPK/2019/AOPK ze dne 17. 4. 2019. Podkladem rozhodnutí byly i stanovisko spolku Asociace vodní turistiky a sportu z. s. a Znalecký posudek zpracovaný RNDr. Jiřím Zahrádkou, CSc. (dále též „Znalecký posudek“).

Zvláště chránění živočichové jsou chráněni ve všech svých vývojových stádiích. Chráněna jsou jimi užívaná přirozená i umělá sídla a jejich biotop. Dle ustanovení § 50 odst. 2 zákona o ochraně přírody je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, a to i rušit jedince těchto druhů.

Výjimku ze základních podmínek ochrany lze dle ustanovení § 56 zákona o ochraně přírody udělit mimo jiné v případě, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody nebo v zájmu ochrany přírody a u zvláště chráněných druhů, které jsou navíc předmětem ochrany podle práva Evropského společenství, jen pokud je dán některý z důvodů uvedených v § 56 odst. 2 zákona o ochraně přírody, neexistuje-li jiné uspokojivé řešení a pokud povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu z hlediska ochrany¹.

Druhy mihule potoční a vranka obecná jsou předmětem ochrany dle práva Evropského společenství (viz výrok rozhodnutí).

Zájem ochrany přírody krajský úřad shledává v ochraně jedinců výše uvedených druhů, jež byly dle vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona

¹ Dle § 3 odst. 1 písm. t) zákona o ochraně přírody je stav druhu z hlediska ochrany považován za "příznivý", jestliže údaje o populační dynamice příslušného druhu naznačují, že se dlouhodobě udržuje jako životaschopný prvek svého přírodního stanoviště, a přirozený areál rozšíření druhu není a pravděpodobně nebude v dohledné budoucnosti omezen, a existují a pravděpodobně budou v dohledné době i nadále existovat dostatečně velká stanoviště k dlouhodobému zachování jeho populací.

o ochraně přírody, v platném znění, zařazeny mezi zvláště chráněné druhy, z nichž některé jsou navíc předmětem ochrany dle práva Evropského společenství, a zejména v ochraně jejich stanovišť. Ochrana přírody je dle ustanovení § 58 odst. 1 zákona o ochraně přírody veřejným zájmem a každý je povinen při užívání přírody a krajiny strpět omezení vyplývající z tohoto zákona. Dle ustanovení § 16 odst. 1 vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody, je základem ochrany živočichů komplexní ochrana jejich stanovišť.

V následující části odůvodnění rozhodnutí krajský úřad uvádí ve stručnosti základní charakteristiky předmětných druhů, včetně jejich stanovištních nároků. Tyto charakteristiky byly dále jedním z aspektů, které hrály roli při posuzování toho, zda je možné výjimku v daném případě povolit či nikoliv.

Číhalka pospolitá (též *pospolná*) je druh dvoukřídlého hmyzu vázáný na čistou vodu a díky vlivu znečištění některých toků z mnoha míst zmizela. Číhalka pospolitá je mozaikovitě rozšířena po celé Evropě. Původně byla také rozšířena po celém území České republiky. V současnosti je v nížinách téměř vyhubena a v podhorských a v horských oblastech je poměrně vzácná. Oplozené samice se slétají na shromaždiště nad vodou (převísle kameny, větve, mosty), kde vytváří velké roje. Roje mají tvar a velikost zhruba vlaštovčího hnízda a vytváří se od června do srpna. Jeden roj může obsahovat až několik set jedinců. Přilétající samice po naklazení vajíček v roji hynou a na jejich mrtvá těla stále sedají další samice. Tak se vytvoří shluk mrtvých samic a vajíček. Vylíhlé larvy se pak živí těly uhynulých samic a postupně padají do vody. Dále se pak vyvíjejí ve vodě, kde vedou dravý způsob života. Vývoj ve vodě pak trvá dva roky. Ohrožujícím faktorem pro tento druh je zejména znečišťování vody.

Výskyt číhalky byl v daném místě potvrzen zpracovatelem biologického posouzení záměru.

Mihule potoční je neparazitickým druhem vyskytujícím se výhradně ve sladkých tekoucích vodách s jemnými bahnitými náplavami, ve kterých žijí larvy (zvané minohy) zahrabány v jemném sedimentu. Úseky s písčitém až šterkovitým dnem využívají dospělé mihule jako místa tření. Živí se především detritem, rozsivkami, řasami a jemnými zbytky rostlin. Většinou ve čtvrtém nebo pátém roce života dochází k metamorfóze, kdy se z larev stávají plodní dospělci. Dospělí jedinci již potravu nepřijímají a po tření hynou. Nejvýznamnějšími faktory ohrožení pro mihuli potoční jsou nevhodné úpravy toků, při nichž dochází k likvidaci vhodných náplavů a dnového substrátu pro život minoh, také dlouhodobé znečištění některých potoků a řek a nadměrná rybní obsádka.

Výskyt mihule potoční byl v daném úseku Tiché Orlice potvrzen dvěma ichtyologickými průzkumy provedenými v roce 2019 (Merta, Kočvara) i průzkumem provedeným v roce 2008 (Prášek).

Vranka obecná obývá horské a podhorské potoky v úsecích s členitým šterkovým nebo šterkopískovým dnem, kde se po většinu času ukrývá pod kameny. Její přítomnost vykazuje vysokou kvalitu toku, jde o tzv. bioindikační druh. Pohybuje se jen krátkými poskoky, neboť je vzhledem k absenci plynového měchýře špatným plavcem. Živí se benthickými živočichy. O naklazené jikry pečuje samec. Vranka je velmi citlivá na znečištění toků a dostatek kyslíku ve vodě a je také ohrožena především ničením obývaného biotopu. Toky horních částí povodí s vhodným kamenitým substrátem byly totiž často nevhodně upravovány (v rámci meliorací či protipovodňových opatření). Ohrožovat predacím tlakem ji mohou také lososovité ryby, především pstruh obecný (*Salmo trutta*), vysazované v nadměrných počtech.

Výskyt vranky obecné nebyl v předmětném úseku posledními průzkumy potvrzen. Z údajů uložených v Nálezové databázi ochrany přírody vyplývá, že se jedná o druh běžnější v úseku mezi Lichkovem a Letohradem. Níže po toku jsou nálezy spíše už jen sporadické. V roce 2011 bylo odloveno několik desítek jedinců pod jezem v Brandýse n. Orlicí. Několik jedinců bylo dále odloveno u Postolova, ale v blízkosti soutoků Tiché a Divoké Orlice. Z uvedeného zpracovatel ichtyologického průzkumu lokality usuzuje, že vranky se

vyskytují ostrůvkovitě a nepočetně i na středním a dolním úseku Tiché Orlice, kde vyhledávají optimální místa. Výskyt (pravděpodobně jen časově omezený) a migraci ve směru proudu nelze tedy vyloučit v místě uvažovaného záměru.

Střevle potoční se vyskytuje na velké části našeho území v čistých vodách od pstruhových potoků, kde je nejhojnější, až po velké čisté řeky. Její hojný výskyt je vždy známkou dosti vysokého stupně čistoty vody. Většinu roku se střevle zdržují v hejnech obývajících tišiny a tůňky stranou od hlavního proudu. V nebezpečí se snaží ukryt pod břehem nebo mezi kameny. Jejich potravu tvoří larvy vodního hmyzu, náletový hmyz, řasy, detrit a případně semena. Tření probíhá podle nadmořské výšky lokality (která má vliv na teplotu vody) od dubna do července. Pro výskyt střevlí je přirozená členitost koryta včetně zastoupení hlubších partií vody důležitá.

Střevle potoční byla v daném místě potvrzena všemi ichtyologickými průzkumy provedenými v předmětném úseku v období od roku 2008 do 2019, jejichž výsledky byly shrnuty v předloženém ichtyologickém průzkum (str. 9).

Společnost mlynbezpravi.cz s.r.o. zdůvodnila svoji žádost o povolení výjimky takto: „*Hlavním přínosem MVE je výroba čisté energie z obnovitelných zdrojů (vody). Předpokládaná výroba MVE bude 500 000 kWh, což odpovídá množství 500 tun uhlí, které se díky tomu nespálí v tepelných elektrárnách.*“ Dalším argumentem žadatele, kterým dokládá potřebu realizace dané stavby, je výstavba rybího přechodu, který by měl sloužit obousměrné migraci ryb a organismů vázaných na vodní prostředí. Výstavbou jezu v ř. km 40,443 by dle žadatele sice vznikla nová migrační překážka, ale současně by zanikla v důsledku vzduť migrační překážka (brod) v ř. km 40,740 a došlo by i prostřednictvím rybího přechodu ke zprůchodnění překážky (skluzu) pod uvažovaným jezem v ř. km 40,367. Otázce rybího přechodu se bude krajský úřad věnovat více v dalších částech odůvodnění tohoto rozhodnutí.

Krajský úřad má za to, že lze obecně v realizaci vodních elektráren sledovat veřejný zájem spočívající zcela jednoznačně ve výrobě „čisté“ elektřiny, tj. elektřiny z obnovitelného zdroje. Malé vodní elektrárny neprodukují žádné emise ani odpady a obejdou se bez zásobování palivy. Na rozdíl od fotovoltaických nebo větrných elektráren nekolísá množství jimi vyprodukované elektrické energie podle střídání dne a noci nebo okamžitých změn počasí. Dodávky elektrické energie lze proto lépe plánovat a nedochází tak ani k nárazovému přetěžování elektrizační soustavy. Malé vodní elektrárny navíc často bývají provozovány v místech, kde je přinejmenším část jimi vyrobené energie spotřebovávána, čímž odpadají ztráty vznikající při jejím přenosu na dlouhé vzdálenosti. V tomto ohledu lze skutečně na vodní elektrárny nahlížet jako na vhodný nástroj k získávání energie z obnovitelného zdroje. V rámci ochrany životního prostředí je za současného stavu politické a odborné rozpravy považováno za žádoucí, jakkoli to může být z řady odborných (zejména ekonomických a ekologických) hledisek považováno za mimořádně sporné, podporovat výrobu elektrické energie z obnovitelných zdrojů. V současné době tedy existuje rámcová většinová politická shoda vyjádřená nejrůznějšími politickými i legislativními akty na světové, evropské i národní úrovni na tom, že výroba energie z obnovitelných zdrojů směřuje k vyšší míře ochrany životního prostředí, a že je proto v zájmu celé společnosti, aby byly za přiměřených podmínek uskutečňovány záměry, které k ní přispívají. **Výroba čisté energie má tak všechny atributy veřejného zájmu**, a to i přes zřejmé cíle provozovatelů zařízení profitovat z jejich provozování.

Jak však ve svém stanovisku uvádí spolek Asociace vodní turistiky a sportu z. s., nelze vždy dávat rovnítko mezi veřejným zájmem na výrobě čisté energie z obnovitelného zdroje a jakýmkoliv záměrem výstavby zařízení k výrobě čisté energie (v tomto případě MVE). Dle zmíněného spolku je nutné u každého záměru porovnat skutečný přínos záměru (reálně očekávané množství vyrobené elektrické energie) se všemi negativními dopady vy-

plývajícími z realizace takového záměru.² Zmíněný spolek ve svém stanovisku zpochybňuje zejména předpokládanou hodnotu roční výroby elektrické energie na předmětné MVE, která je žadatelem udávána přibližně 500 000 kWh. Dle výpočtu spolku Asociace vodní turistiky a sportu z. s. lze však na základě očekávaných průtoků reálně předpokládat výrobu kolem 200 000 kWh. Vzdouvací objekt by tak dle uvedeného spolku po většinu roku fungoval jen jako příčná překážka, čímž by byl zpochybňován veřejný zájem na jeho realizaci, resp. na realizaci MVE. Výpočty očekávané roční výroby elektrické energie uváděné žadatelem a shora zmíněným spolkem se tak poměrně zásadně liší. To, zda lze očekávat hodnotu roční výroby elektrické energie spíše v mezích blízkých se předpokladu žadatele nebo naopak spolku, by bylo nezbytné ověřit nezávislým odborným posudkem. V případě, že by zpochybnění hodnoty roční výroby elektrické energie uváděné žadatelem mělo být jediným důvodem pro nepovolání výjimky, potom by dle krajského úřadu bylo skutečně nezbytné přikročit k zadání zpracování takového odborného posudku. Jelikož je však důvodů pro nepovolání výjimky více, považoval by krajský úřad tento krok za nadměrně ekonomicky náročný (za porušení principu hospodárnosti vedení správního řízení) a zároveň za postup dále neúměrně prodlužující vydání rozhodnutí ve věci.

Dle ustanovení § 56 odst. 1 zákona o ochraně přírody může být výjimka ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných druhů povolena **pouze za předpokladu převahy jiného veřejného zájmu nad zájmem ochrany přírody**. Krajský úřad, resp. žadatel, výše definoval jak zájem ochrany přírody, který je představován v tomto případě ochranou čtyř zvláště chráněných druhů a jejich stanovišť, tak i jiný veřejný zájem (ač je v tomto konkrétním případě do jisté míry zpochybňován shora uvedeným spolkem), tj. zájem na výrobě elektrické energie z alternativního (obnovitelného) zdroje. Posouzení převahy jednoho či druhého veřejného zájmu se tak stává zásadní pro rozhodnutí o povolení či nepovolání výjimky dle § 56 zákona o ochraně přírody. Fakticky je nezbytné poměřit váhu veřejného zájmu na výrobě elektrické energie z obnovitelného zdroje s vahou negativních vlivů (externalit) výstavby a provozu vodní elektrárny na ekosystém vodního toku, jenž je biotopem nejen shora uvedených zvláště chráněných druhů. Těmito negativními vlivy jsou zásahy do okolní přírody při výstavbě elektrárny, vytvoření překážky bránící přirozené migraci ryb a dalších vodních živočichů, možné narušení ekosystému odběrem vody v části toku mezi odběrným objektem a zpětným zaústěním odvodního koryta z MVE do koryta Tiché Orlice či negativní vliv způsobený vzdušným nadjezím, při kterém může dojít k zatopení hodnotnějších břehových partií. Při posuzování toho, zda v daném konkrétním případě může převážit jiný veřejný zájem nad zájmem ochrany přírody, krajský úřad vycházel především ze závěrů lchtyologického průzkumu lokality, z odborného stanovisko Agentury ochrany přírody a krajiny ČR k záměru na výstavbu MVE a rybího přechodu na Tiché Orlici v lokalitě Bezpráví v Orlickém Podhůří č. j. 00017/VC/19 ze dne 24. 9. 2019, z vyjádření sekce ochrany přírody (Komise pro rybí přechody) č. j. 05508/SOPK/2019/ AOPK ze dne 17. 4. 2019, ale i z aktualizace biologického hodnocení a ze znaleckého posudku zpracovaného RNDr. Jiřím Zahrádkou, CSc. Dle všech shora zmíněných podkladů nepředstavuje zásadní ohrožení předmětných zvláště chráněných druhů ani celého ekosystému daného úseku Tiché Orlice vlastní výstavba MVE a vzdouvacího objektu. Vlivy spojené s obdobím realizace záměru lze považovat za dočasné a lokální. Při samotné výstavbě nového vzdouvacího objektu by byla dotčena pouze malá část koryta toku a nepřímo i část koryta toku pod místem realizace, kde by se projevilo například zakalení vodního prostředí, ke kterému by zcela jistě docházelo například při pojezdech techniky uvnitř koryta řeky. Po dokončení prací by došlo k postupné rekolonizaci dotčeného úseku řeky. Bentické organismy by osídlily dotčený úsek driftem z výše položených míst toku a rekompensačními lety imág hmyzu. Po

² Zde krajský úřad pro porovnání cituje ze závěrů, ke kterým dospěl v rozsudku čj. 2 As 207/2016-46 ze dne 13. 1. 2017 Nejvyšší správní soud: „*Stavbu větrných elektráren nelze apriori považovat za záměr naplňující veřejný zájem. Vždy bude záležet na konkrétní situaci a konkrétním poměru „nákladů“ a „výnosů“ takového záměru z pohledu střetu různých hodnot považovaných za veřejné zájmy, které si v daném konkrétním případě budou konkurovat.*“

vytvoření dostatečné potravní nabídky (zoobentos) by došlo také k znovuobsazení úseku rybami.

Za zásadní lze však dle zpracovatele Ichtyologického průzkum lokality považovat vlivy působící po dobu provozu MVE. Případná výstavba jezu a MVE v zájmovém úseku Tiché Orlice (tj. v úseku mezi zaústěním odvodního kanálu z MVE do Tiché Orlice a částí toku, až kam by se projevovало vzduť) by dle zpracovatele Ichtyologického průzkumu lokality trvale ovlivnila hydromorfologický a splaveninový režim řeky. Ve vzduťem, hydromorfologicky uniformním úseku toku (cca 300 metrů dlouhém), by došlo vlivem modifikace ekologických podmínek k přestavbě společenstev vodních organismů. Zastoupení proudomilných druhů živočichů (bezobratlých i ryb) by kleslo na úkor zástupců preferujících pomalé proudění vody, anebo stojatou vodu. Došlo by ke změnám teplotních a kyslíkových poměrů, na což by negativně zareagovaly z předmětných druhů zejména střevle potoční a vranka obecná. Ekologicko-stabilizační funkce toku by dle zpracovatele zmíněného posouzení byla realizací záměru nepochybně výrazně snížena. K výrazným změnám by v důsledku ochuzení o významnou část průtoku rovněž došlo v tzv. derivovaném úseku toku, tj. pod místem odběru vody na MVE. Takto ovlivněn by byl úsek o délce přibližně 120 metrů. Zpracovatel Ichtyologického průzkumu lokality dále v předloženém materiálu konstatoval (v části hodnotící dopad na významný krajinný prvek), že výstavbou nového jezu na relativně zachovalém úseku toku by došlo ke zhoršení jeho ekologicko-stabilizační funkce. Za zásadní negativum záměru lze dle toho materiálu však považovat změny v migrační prostupnosti daného úseku Tiché Orlice. Nově vybudovaný jez pro potřeby MVE by na toku logicky představoval novou příčnou bariéru a migrační překážku pro zdejší rybí obsádku. Přestože je součástí stavby i realizace rybího přechodu typu obtokového koryta (Envicons 2019), u něhož lze nově navržené parametry možné označit za vhodné (dávající dobrý předpoklad pro správné fungování rybího přechodu), nelze dle zpracovatele Ichtyologického průzkumu považovat výstavbu rybího přechodu z pohledu rybích migrací za plnohodnotnou kompenzaci výstavby zcela nové migrační překážky na toku. Rybí přechod ze své podstaty nemůže nikdy zcela nahradit přirozený říční profil, který je obousměrně průchozí pro vodní živočichy. I když by v tomto konkrétním případě výstavbou rybího přechodu na novém jezu byla vyřešena selektivní neprůchodnost stávajícího skluzu v ř. km 40,367 a brodu v ř. km 40,740, nelze výstavbu rybího přechodu vnímat dle zpracovatele Ichtyologického průzkumu v tomto ohledu za natolik pozitivní, aby odůvodňovala vytvoření nové migrační překážky. Stavba rybího přechodu by představovala pouze částečnou kompenzaci za úplné zneprostupnění profilu nově budovaným jezem. Ten by navíc působil na řeku řadou dalších negativních vlivů (viz výše), které nelze efektivně kompenzovat. Stavba rybího přechodu by měla ryze pozitivní dopad pouze v případě, kdyby byla realizována výhradně za účelem plného migračního zprůchodnění stávajícího skluzu, bez výstavby nového jezu a MVE. Toto jsou některé z hlavních důvodů, pro které zpracovatel Ichtyologického průzkumu nedoporučil realizaci předloženého záměru.

Dle Znaleckého posudku by změna hydrologických charakteristik dotčeného úseku toku z ryb a kruhoústých vyhovovala druhům klidnějších či stojatých vod (nebo druhům obývajícím široké spektrum prostředí), mezi které lze zařadit například hrouzka, plotice, štika či úhoře, což zpracovatel Znaleckého posudku nepovažuje za rozdíl od zpracovatele Ichtyologického průzkumu za vyložené negativum. Zvýšenou sedimentací jemných částic může být dle Znaleckého posudku taktéž vytvořen atraktivní biotop pro larvy mihule říční. Dopad na další předmětné druhy hodnotí znalec jako nulový či v mnohém dokonce mírně pozitivní. Prostředí s vyšším sloupcem vody se může stát dle zpracovatele Znaleckého posudku refugiem řady druhů ryb v období snížených průtoků, což je jev, který se na našich tocích projevuje stále častěji. Navržený rybí přechod v komplexu s jezovým vzduťem nebude dle Znaleckého posudku kompenzovat pouze migrační bariéru nového jezu a stávajícího šikmého skluzu v ř. km 40,367, ale i migrační bariéru kolmého stupně v místě stávajícího brodu v ř. km 40,740, což lze považovat za zásadní argument, pro který se znalec přiklání k realizaci předmětného záměru.

Z výše uvedeného je patrný principiální rozdíl mezi závěry, k nimž dospěli zpracovatelé Ichtologického průzkumu a Znaleckého posudku. Tento rozpor je nejzřetelnější v případě posuzování možné změny migrační prostupnosti území (dotčeného úseku Tiché Orlice). Krajský úřad tak musel přihlédnout k dalším odborným materiálům, které byly zpracovány v souvislosti se zamýšlenou realizací MVE a vzdouvacího objektu v daném ř. km, a to k odborným stanoviskům vyhotoveným AOPK. Tato odborná stanoviska byla sice vypracována k záměru s původní variantou rybího přechodu (Stream 2018), nicméně v částech, kde nejsou posuzovány přímo charakteristiky navrženého rybího přechodu, jsou zcela jistě použitelná i pro variantu záměru s upraveným rybím přechodem (Envicons 2019).

Dle AOPK by realizací záměru došlo ke změně hydromorfologických podmínek v zájmovém úseku vodního toku, což by mělo přímý vliv na složení struktury a funkci vodního ekosystému. Výstavbou nově navrženého vzdouvacího objektu a odběrem vody do navržené MVE by dle AOPK došlo k ovlivnění ekologického stavu vodního útvaru, **což by bylo v rozporu s platnou „Rámcovou směrnicí o vodách“ (č. 2000/60/ES). Kromě negativního ovlivnění migrace ryb a dalších vodních a na vodu vázaných živočichů by podle AOPK rovněž došlo např. ke zhoršení či zamezení splaveninového režimu a k negativnímu ovlivnění samočisticí funkce vody ve vodním toku.** Tichá Orlice patří dle AOPK mezi vodní toky s významnou ichtyocenozou. Za cílové druhy ryb s potřebou migrace jsou zde považováni reofilní potamodromové (např. pstruh potoční, lipan podhorní, jelec tloušť) a diadromní druh, úhoř říční. Díky absenci vodních nádrží má Tichá Orlice vazbu na mořské prostředí. **Cílem by proto dle AOPK mělo být zajištění především dálkových migrací.** Z tohoto důvodu byl celý vodní tok společně s Labem zařazen mezi nadregionální prioritní koridory v rámci Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR (MŽP, aktualizace 2014). Vodní tok zařazený do této kategorie má dle AOPK **nejvyšší prioritu pro zachování či zajištění oboustranné migrační prostupnosti.** AOPK z uvedených důvodů ve svém stanovisku ze dne 29. 4. 2019 **vyjádřila svůj nesouhlas s výstavbou nového vzdouvacího objektu v místě zcela migračně průchozím.** AOPK dále konstatovala to, že: **„žádné navržené opatření pro zajištění volné migrace ryb a mihulí v daném vodním toku nemůže adekvátně kompenzovat současný stav.“**

Ze zmíněného je patrné, že AOPK považuje nejen na základě svých znalostí místa, ale i s ohledem na shora uvedené koncepční materiály a směrnice Tichou Orlici za vodní tok, u kterého je nezbytné zajistit v maximální možné míře jeho průchodnost. Kritériem pro zařazení Tiché Orlice mezi nadregionální prioritní koridory byl vysoký ekologický potenciál tohoto vodního toku a předpoklad obnovy původního přirozeného prostředí.

Krajský úřad se na základě názorů vyslovených AOPK přiklonil k závěrům, k nimž dospěl zpracovatel Ichtologického průzkumu. AOPK i zpracovatel Ichtologického průzkumu se v mnohém shodují, a to například jak v případných dopadech záměru na ichtyofaunu dotčeného úseku Tiché Orlice, tak i v otázkách týkajících se migrační prostupnosti řešeného úseku. V lokalitě byly prokazatelně zjištěny ekologicky citlivé původní říční druhy s vysokou migrační potřebou, např. pstruh potoční, lipan podhorní, úhoř říční, jelec tloušť a proudník, a druhy chráněné zákonem - střevle potoční, mihule potoční (vranka obecná nebyla průzkumem zjištěna, ale její spíše náhodný výskyt nelze vyloučit). Zájmový úsek Tiché Orlice se dle zpracovatele Ichtologického průzkumu vyznačuje relativně zachovalou hydromorfologií svého koryta, což se pozitivně odráží v druhové pestrosti ryb. Tichá Orlice je prioritním tokem pro poproudovou migraci diadromních ryb (losos, úhoř). AOPK ani zpracovatel Ichtologického průzkumu nedoporučili za této situace výstavbu nového vzdouvacího objektu v ř. km 40,443, a to i přes to, že by realizací rybího přechodu došlo k zprůchodnění dnes jen selektivně průchozího migračního skluzu v ř. km 40,367 a v důsledku vzduť i selektivně průchozího stupně (brodu) v ř. km 40,740. Tato úvaha je logická i z důvodu předpokládané postupné renaturace obou stávajících stupňů, což bude mít za následek postupné slábnutí bariérového efektu daných příčných objektů. Budování nových migračních bariér, byť by zahrnovaly také opatření ke snížení negativních dopadů na migraci ryb, je dle AOPK na takto významném toku zcela nežádoucí a odporuje požadavkům a cílům Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR, ale je i v rozporu s „Rám-

covou směrnicí o vodách“ (č. 2000/60/ES). To, že se zejména vzdušný výrazně projeví ve složení akvatické fauny, připouští i zpracovatel biologického hodnocení, resp. aktualizace biologického hodnocení (Jelínek 2018). Reofilní druhy vyžadující mělký proudící vodu by byly vytlačeny do vhodných biotopů a budou nahrazeny druhy hlubších pomaleji proudících vod. Právě mělké (peřejnaté) úseky řeky s rychleji proudící vodou jsou cenným biotopem, který hostí číhalku pospolitou i vranku obecnou a mihuli potoční (ve fázi dospělců). Zánik peřejnatých úseků řeky spojený s realizací MVE je negativním zásahem, který nelze ani dle zpracovatele biologického průzkumu plnohodnotně kompenzovat.

Na základě shora uvedeného krajský úřad dospěl k závěru, že v daném případě, kdy existuje objektivní prioritní zájem na zachování migrační prostupnosti vodního toku Tichá Orlice (byť je daný úsek v protiproudém směru nyní prostupný jen pro některé druhy ryb, resp. vodních živočichů), **není možné v realizaci předloženého záměru sledat veřejný zájem, který by převážil nad zájmem ochrany přírody**³. Tímto není splněna jedna ze zákonných podmínek uvedená v § 56 odst. 1 zákona o ochraně přírody, která je nezbytná k povolení výjimky.

K postupu hodnocení zákonných podmínek nutných k povolení výjimky dle § 56 zákona o ochraně přírody se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 10 As 2/2015 ze dne 12. 11. 2015 tak, že: „logika § 56 velí v řízeních o povolení výjimky posuzovat žádost o výjimku v několika krocích. Dikce § 56 totiž stanovuje celkem čtyři podmínky, na jejichž základě lze výjimku z ochrany zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů udělit. V posuzované věci tedy je třeba posoudit 1) existenci jiných naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, 2) převahu takto určeného jiného veřejného zájmu nad zájmem na ochranu přírody, 3) neexistenci jiného uspokojivého řešení, a konečně, že 4) provozované činnosti neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu ohroženého druhu z hlediska jeho ochrany... Žadatel o výjimku podle § 56 bude úspěšný, jen pokud splní každou z tam uvedených podmínek. **Pokud je již při zkoumání prvního či druhého kroku zřejmé, že žadatel nemůže uspět, protože na jeho straně není relevantní jiný veřejný zájem, respektive ten nepřevažuje nad zájmem na ochranu přírody, je nadbytečné, aby správní orgán hodnotil splnění dalších předpokladů pro udělení výjimky. Opačný výklad by byl v rozporu se zásadami hospodárnosti a rychlosti řízení a procesní ekonomie (§ 6 odst. 1 správního řádu)**“.

S odkazem na výše citovaný závěr Nejvyššího správního soudu krajský úřad dále již zevrubně neposuzoval to, zda jsou či nejsou naplněny i zbylé zákonné předpoklady, které jsou nezbytné pro povolení výjimky, tj. existence některého ze zájmů uvedených v § 56 odst. 2 zákona o ochraně přírody, neexistence jiného uspokojivějšího řešení a předpoklad, dle něhož nesmí povolovaná činnost ovlivnit dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska jeho ochrany. Níže je uveden již jen stručný nástin úvah, ze kterého by mělo být patrné, zda je možné v daném případě považovat zbylé ze zákonných podmínek za naplněné či nikoliv.

Ze zájmů uvedených v § 56 odst. 2 písm. a) až e) zákona o ochraně přírody **by bylo možné zvažovat to**, zda v tomto případě existuje zájem (důvod) uvedený v písm. c) zmíněného ustanovení zákona o ochraně přírody, kterým je jiný naléhavý důvod převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a **ekonomického charakteru a důvodů s příznivými důsledky nesporného významu pro životní prostředí**. Žádný jiný zájem z výčtu zájmů daných § 56 odst. 2 zákona o ochraně přírody v tomto konkrétním případě nepřipadá v úvahu. V předloženém záměru lze zajisté sledat záměr, který je ekonomického charakteru, a který bude mít zároveň určitý příznivý důsledek pro životní prostředí (výroba čisté energie z obnovitelného zdroje). Jak již bylo uvedeno v předchozí části odůvodnění, nebyl však sledán naléhavý důvod převažujícího zájmu a za problematic-

³ Převaha jiného veřejného zájmu nad zájmem ochrany přírody, či samotný zájem ochrany přírody, jsou přitom podmínkou nutnou pro povolení výjimky ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných druhů, které jsou chráněny nejen dle práva Evropského společenství, ale i pro druhy chráněné „pouze“ dle práva národního.

kou lze považovat rovněž nespornost významu pro životní prostředí v kontextu všech negativ, které by sebou realizace a provoz MVE přinášely.

Krajskému úřadu byla předložena projektová dokumentace pro záměr v invariantní podobě. Za určitou podvariantu záměru lze považovat řešení předložené pro správní řízení vedené krajským úřadem pod spisovou značkou SpKrÚ 83230/2018/OŽPZ (v němž bylo taktéž rozhodnuto o nepovolení výjimky). Toto řešení se liší od stávajícího v provedení rybního přechodu. Podoba původního návrhu rybního přechodu, resp. jeho pravděpodobná omezená funkčnost, byla jedním z důvodů pro nepovolení výjimky. Na základě uvedeného žadatel zadal přepracování rybního přechodu a upravenou verzi záměru následně opět předložil krajskému úřadu společně s novou žádostí o povolení výjimky.

I dle názoru zpracovatele Ichtologického průzkumu projektová dokumentace stavby i nová studie projektu rybního přechodu navrhuje všechna dostupná a relevantní opatření na minimalizaci negativních dopadů. Poměrně vhodně jsou navrženy rybní přechod, hodnota minimálního zůstatkového průtoku vody, elektronické zábrany, jemné česle, otvor pro únik ryb atd. Všechna tato opatření skutečně mohou napomoci ke snížení míry negativních dopadů stavby a jejího provozu. Dle závěrů Ichtologického průzkumu však nelze dopady záměru na vodní faunu a celý ekosystém Tiché Orlice dosažitelným způsobem kompenzovat, přičemž minimalizovat lze tyto dopady jen obtížně a částečně. Stejného názoru je i AOPK. Jedná se zejména o potamalizaci úseku řeky nad jezem (vliv vzduší vody), uniformizaci ekologických podmínek, narušený splaveninový a hydrologický režim, změnu hloubek a režimu proudění, změnu teplotního a kyslíkového režimu řeky, změnu charakteru dna v nadjezí apod. Navržené řešení lze z existujících řešení skutečně **považovat za řešení nejuspokojivější známé**, které by i tak znamenalo razantní zásah do ekosystému záměrem ovlivněného úseku vodního toku a v důsledku vytvoření nové migrační překážky i úseků navazujících.

Dle zpracovatele Znaleckého posudku lze vyloučit významnější negativní dopad zamýšleného záměru na shora uvedené zvláště chráněné druhy. K obdobnému závěru dospěl i zpracovatel biologického hodnocení, dle kterého u všech předmětných druhů bude dotčena vždy část populace vázané na zájmové území, avšak lokální populace daných druhů by neměly být ohroženy.

Naopak zpracovatel Ichtologického průzkumu po provedeném průzkumu Tiché Orlice v lokalitě Bezpráví a také po rešerši dalších ichtologických údajů o dané lokalitě konstatoval jednoznačný závěr, že je zájmový úsek toku ichtologicky cenným biotopem s přítomností druhově bohatého spektra ryb (přibližně 25 druhů). Výstavba nové migrační překážky v toku a změna hydrologických poměrů v daném úseku toku by vedly dle zpracovatele Ichtologického průzkumu k odklonu od přirozených podmínek v dotčeném úseku toku, což by mělo za následek negativní dopad nejen na populace předmětných druhů.

Rovněž AOPK konstatovala, že realizací záměru by došlo k takovým změnám hydromorfologických podmínek v zájmovém úseku vodního toku, které by měly přímý vliv na složení struktury a funkci vodního ekosystému.

Krajský úřad má dle závěrů učiněných zpracovatelem Ichtologického průzkumu a AOPK za to, že není možné jednoznačně vyloučit ani to, že by záměr v předložené podobě neměl negativní dopad na stav populací zvláště chráněných druhů, **tj. zda by povolovanou činností nedošlo k ovlivnění dosažení či udržení příznivého stavu předmětných druhů z hlediska jejich ochrany.**

Jelikož nebyly splněny všechny zákonem stanovené podmínky pro povolení výjimky ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných druhů, krajský úřad tímto rozhodnutím společností mlynbezpravi.cz s.r.o. požadovanou výjimku nemohl nepovolit.

Účastníkem řízení dle § 27 správního řádu jsou společnost mlynbezpravi.cz s.r.o., obec Orlické Podhůří a obec Sudislav nad Orlicí a spolek Asociace vodní turistiky a sportu z. s.

POUČENÍ:

Proti tomuto rozhodnutí je možno podat, v souladu s ustanovením § 81, § 82 a § 83 správního řádu do 15 dnů od jeho doručení, odvolání k Ministerstvu životního prostředí, prostřednictvím Krajského úřadu Pardubického kraje, odboru životního prostředí a zemědělství. Odvolání jen proti odůvodnění rozhodnutí je nepřipustné.

OTISK ÚŘEDNÍHO RAZÍTKA

Ing. Martin Vlasák
vedoucí odboru

ROZDĚLOVNÍK:

Účastníci řízení nebo zmocněnci:

- Bc. Marin Starý, Litomyšlská 1221, 565 01 Choceň
- obec Orlické Podhůří (DS)
- obec Sudislav nad Orlicí (DS)
- Asociace vodní turistiky a sportu z. s. (DS)

Na vědomí:

- Městský úřad Ústí nad Orlicí, orgán ochrany přírody (DS)
- Městský úřad Ústí nad Orlicí, vodoprávní úřad (DS)
- Povodí Labe, s. p. (DS)

Na vědomí DOSS a dotčené organizace apod.:

- ČiŽP, oblastní inspektorát HK (DS)